

Asia: U 76/2025 vp. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse markkinavakausvarannosta rakennusten ja tieliikenteen aloilla ja muilla aloilla. Ympäristövaliokunta, 6.2.2026.

Suomen ilmastopaneeli
Lassi Ahlvik

Taustaa

Valtioneuvoston kirjelmässä esitellään komission antama esitys markkinavakausvarantoon tehtävistä muutoksista ETS2-päästökaupan osalta. Taustalla on komission mukaan jäsenmaiden enemmistön ja parlamentin jäsenten esittämät huolet järjestelmän vaikutuksista kansalaisille ja elinkeinoelämälle liian korkeiden hintojen myötä. Nyt käsiteltävä muutosehdotus ETS2-markkinavakausvarannon osalta on yksi komission ehdotuksista, joilla se pyrkii vastaamaan esitettyihin huoliin.

Suomen ilmastopaneelin näkemykset

Ehdotettu ETS2:n aloituksen lykkääminen ja markkinavakausvarantoon tehtävät muutokset heikentävät päästökaupan ennakoitavuutta ja voivat käytännössä lisätä järjestelmän sallimia kumulatiivisia päästöjä. Samalla ne alentavat päästöoikeuden hintasignaalia ja kasvattavat politiikkariskiä investoinneille, joiden kannattavuus nojaa ETS2-hintaan.

Päästökauppajärjestelmässä kumulatiivisten päästöjen määrää säädellään jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärällä. Näin ollen päästöoikeuksien lisääminen kasvattaa kumulatiivisia päästöjä järjestelmän tasolla ja laskee ETS2-päästöoikeuden hintaa. Kun jakelijoiden päästökaupan muutoksista tiedotettiin, päästöoikeuden futuurihinta (ICE) laski kahdessa päivässä tasolta 82€/tCO₂ tasolle 63€/tCO₂, josta ne ovat sittemmin palautuneet tasolle n. 70€/tCO₂. Sen sijaan päästöoikeuksien jaon ajoituksen vaikutus päästöihin ei ole yhtä selvä: jos päästöoikeuksia jaetaan markkinavakausvarannosta aiemmin, se muuttaa yritysten kannustimia tallettaa päästöoikeuksia ja vaikutukset kokonaismäärään ovat epäselviä.

Ehdotettujen muutosten yksilöidyt vaikutukset:

- 1) Markkinavakausvarantoon luoduista 600 miljoonasta päästöoikeudesta käyttämättä jääneet päästöoikeudet jäävät voimaan vuoden 2030 jälkeen.**

Tämä muutos kasvattaa jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärää. Kun oikeuksia ei kumota pysyvästi, nykysääntöjen perusteella kaikki 600 miljoonaa oikeutta tulevat todennäköisesti vapautumaan jollain ajanhetkellä kasvattaen ETS2-sektorin kumulatiivisia päästöjä.

- 2) Päästöoikeuksien siirto markkinavakausvarannosta huutokaupattavaksi myös tilanteessa, jossa kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä on 210–260 miljoonaa päästöoikeutta**

Tämä muutos koskee varannosta jakautuvien päästöoikeuksien ajoitusta, lieventäen sääntöä, jonka mukaan oikeuksia vapautetaan. Se vaikuttaa todennäköisesti vain päästökaupan loppuvaiheessa

(2030-luvun lopulta alkaen), eikä sillä ole todennäköisesti kovin suurta vaikutusta kokonaispäästöihin, koska se ei muuta vapautuvien oikeuksien kokonaismäärää.

- 3) **Lisätään markkinavakausvarannosta huutokaupattavaksi siirrettävien päästöoikeuksien määrää silloin, kun päästöoikeuden hinta ylittää 45 euroa päästökauppadirektiivin 30 h artiklan 2 kohdan mukaisesti.**

Futuurimarkkinan perusteella hintarajoite todennäköisesti täyttyy tulevien vuosien aikana. Tällöin markkinavakausvarannosta vapautuu oikeuksia aiempaa nopeammin. Vaikka päästöoikeuksien kokonaismäärä ei muutu, markkinavakausvaranto tyhjenee suunniteltua nopeammin, jolloin voi syntyä poliittinen paine luoda sinne lisää päästöoikeuksia kasvattaen näin ollen järjestelmän kokonaispäästöjä.

Lopuksi

Näiden yksittäisten muutosten lisäksi kyseinen ehdotus kuvastaa suurempaa ongelmaa EU:n ilmastopolitiikassa. Kun aiemmin sovittuja sääntöjä muutetaan, se lisää epävarmuutta myös tulevista muutoksista ja kasvattaa ETS2-hintaan nojaavien puhtaiden investointien politiikkariskiä. Tästä syystä aiemmin sovittujen ohjauskeinojen avaamista tulisi välttää, ja tulisi keskittyä niiden kehittämiseen jatkossa, kohti EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitteen saavuttamista.